

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over veksel- og checkret

Formkrav, indsigelsesafskæring, krydsede checks og tvangsfuldbyrdelse uden dom

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 34 afgørelser · 2002-2023

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Veksler og checks er negotiable betalingspapirer, hvis retsvirkninger hviler på to nordisk-fælles love bygget på Genève-konventionerne 1930/1931: vekselloven og checkloven. Kernen i begge regelsæt er en abstraktion – den, der sagsøges efter dokumentet, kan ikke gøre indsigelser fra det underliggende retsforhold gældende mod en senere erhverver, medmindre denne forsætligt har handlet til skade for skyldneren. Praksis samler sig i dag om tre spor: trassatbankens objektive ansvar ved krydsede checks, hæftelses- og regresforholdene mellem udsteder, endossent og indløsende bank, og den processuelle særstilling som selvstændigt tvangsfuldbyrdsgrundlag efter retsplejeloven – med et markant forbrugerværn, der blev indført i 1986.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** En check kan kun trækkes på banker og sparekasser; anvisninger trukket på andre er ugyldige som checks og falder helt uden for checkloven, men kan bestå som almindelig anvisning.
- 02** Indsigelsesafskæringen i vekselloven § 17 og checkloven § 22 rammer kun indsigelser fra det underliggende retsforhold – den gælder ikke indsigelser om falsk underskrift eller om erhververens indløsningsret.
- 03** En bank, der erhverver eller indkasserer en krydset check fra en person, som hverken er bankens kunde eller en anden bank, er erstatningsansvarlig op til checkbeløbet – også når beløbet krediteres en anden kundes konto, og også når banken var i god tro.
- 04** Kravet i checkloven § 38, stk. 3, er formelt og absolut: efterfølgende kreditering til en kundekonto og identifikation af indleveren reparerer ikke overtrædelsen.
- 05** Er indløseren derimod selv kunde i banken og legitimeret ved en ubrudt række af endossementer, indløser banken med frigørende virkning, medmindre den var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed.
- 06** En check er endeligt honoreret, når trassatbanken har prøvet checken, debiteret trassentens konto og afsendt betalingsautorisationen – herefter kan honoreringen ikke tilbagekaldes, heller ikke før valørdagen.
- 07** En honoreret check kan ikke tilbagekaldes af udstederen, heller ikke når honoreringen først sker efter forevisningsfristens udløb.

- 08 Kontramandering fjerner alene trassatbankens fuldmagt til at debitere kontoen – udstederens hæftelse for checkens betaling over for den retmæssige indehaver består uændret.
- 09 Endossenten indestår for checkens betaling, og den indløsende bank kan derfor søge regres hos kunden, når den betrukne bank ikke honorerer – også ved falske eller stjålne udenlandske checks.
- 10 Et pengeinstitut har ikke en generel pligt til at advare mod falske udenlandske checks; rådgivningsansvar forudsætter, at banken kendte de konkrete omstændigheder, der gjorde transaktionen mistænkelig.
- 11 Giver banken en uforbeholden – men urigtig – oplysning om, at der er dækning, skal den erstatte det tab, kunden lider ved konkrete dispositioner i tillid hertil, selv om regreskravet i øvrigt består.
- 12 Manglende rettidig underretning efter checkloven § 42 og vekselloven § 45 fortaber ikke regresretten, men udløser erstatningsansvar begrænset til dokumentets beløb.
- 13 Checkkrav mod endossenter, trassent og øvrige checkskyldnere forældes på seks måneder fra forevisningsfristens udløb; vekselkrav mod acceptanten på tre år fra forfaldsdagen.
- 14 Er veksel- eller checkretten fortabt eller forældet, kan indehaveren fortsat rejse berigelsessøgsmål, og udstederen anses da som beriget med checksummen, når andet ikke gøres antageligt.
- 15 Veksler (vekselretlige krav) og checks (regreskrav) er selvstændigt tvangsfuldbyrdesgrundlag uden dom, og fuldbyrdelse kan ske hos enhver, der ved sin underskrift har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter.
- 16 I fogedretten kan indsigelser mod veksler og checks kun gøres gældende i fire udtømmende opregnede tilfælde – herunder falsk underskrift, manglende fuldmagt og forbrugerværnet i retsplejeloven § 501, stk. 3, nr. 4.
- 17 Kreditgiveren må ikke i forbindelse med en forbrugerkreditaftale modtage veksel eller andet skylddokument, der ved overdragelse kan indskrænke forbrugerens indsigelsesret.

To Genève-love: vekslen som abstrakt betalingsløfte og checken som betalingsanvisning

§ 1

Dansk veksel- og checkret hviler på to love, der blev til samtidig i begyndelsen af 1930'erne som led i en nordisk-fælles gennemførelse af Folkeforbundets Genève-konventioner. Af de almindelige bemærkninger til det oprindelige forslag til checklov fremgår baggrunden direkte:

"Foranstaaende Forslag til Checklov, der skal træde i Stedet for Lov Nr. 58 af 23. April 1897 om Checks og andre Sigtanvisninger, fremsættes for at gøre det muligt at ratificere de ved Folkeforbundets Foranstaltning tilvejebragte internationale Konventioner om Indførelse af ensartet Checklov-givning, som den 19. Marts 1931 blev afsluttet i Genève af Delegerede fra 30 Stater"

Forarbejderne understreger samtidig den tætte kobling mellem de to lovkomplekser: "*Checkloven maa i Virkeligheden siges at være afhængig af Vekselloven paa en saadan Maade, at en Ændring af de vekselretlige Regler nødvendiggør en Ændring af Checklovgivningen*" – og de to love blev derfor sat i kraft samtidig ([Folketingstidende 1931-32, tillæg A, sp. 4697 ff.](#)).

Formkravene er strengt formaliserede. [Vekselloven § 1](#) opregner otte obligatoriske anførsler: benævnelsen »veksel« i selve teksten, en ubetinget anmodning om at betale en bestemt pengesum, trassatens navn, forfaldstid, betalingssted, remittentens navn, dag og sted for udstedelsen samt trassentens underskrift. [Checkloven § 1](#) kræver tilsvarende seks anførsler – men uden angivelse af forfaldstid, fordi en check efter [checkloven § 28](#) altid skal betales ved forevisning, og enhver bestemmelse, der strider herimod, anses som uskrevet.

At formkravene ikke er absolutte, følger af blankoveksel-reglen i [vekselloven § 10](#): udfyldes en ved udgivelsen ufuldstændig veksel i strid med de trufne aftaler, kan dette **ikke** påberåbes over for vekselindehaveren, medmindre denne ved erhvervelsen ikke var i god tro eller handlede groft uagtsomt. Reglen er et af de tydeligste udtryk for negotiabilitetsprincippet: risikoen for misbrug af et underskrevet, men udfyldt dokument bæres af underskriveren, ikke af den godtroende erhverver.

Bemærk, at ingen af de to love er ændret i nyere tid – vekselloven er senest bekendtgjort i 2018 og checkloven i 1986, og der foreligger ingen vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer til nogen af dem.

LOV

[Checkloven § 1](#)[Checkloven § 28, stk. 1](#)[Vekselloven § 1](#)[Vekselloven § 10](#)

Checkens passive kapacitet: kun banker – og dansk rets bevidste § 2 fravigelse af den ensartede checklov

[Checkloven § 3, stk. 1](#), bestemmer, at checks kun kan trækkes på banker og sparekasser samt de institutter og personer, der efter [checkloven § 54](#) sidestilles hermed. Stk. 2 fastslår den skarpe retsvirkning: "*Anvisninger, som trækkes på andre end de i stk. 1 nævnte, omfattes ikke af denne lov, selv om de opfylder betingelserne i § 1, jfr. § 2.*"

Dette er en bevidst dansk fravigelse af den ensartede Genève-checklov, hvorefter en check bevarer sin gyldighed uanset hvem den er trukket på. De oprindelige bemærkninger til § 3 redegør udførligt for valget:

"Man har anset det for rigtigt og mere stemmende med almindelige her i Landet fulgte Lovgivningsprincipper ikke at foreslaa indført i dansk Ret den ensartede Checklovs Regel, men derimod foreskrive, at Checks trukket i Strid med Reglen om den passive Kapacitet er ugyldige som Checks, og dette har man ment at kunne foreslaa, dels fordi Hensynet til Checksikkerheden, som er den ledende Tanke i Kravet om Begrænsning af den passive Checkkapacitet, maa føre til denne Løsning, hvis Reglen skal faa nogen Betydning, dels fordi Hensynet til ikke at tilføje den godtroende Ihændeher af et saadan Dokument Skade synes tilstrækkeligt iagttaget ved, at Dokumentet, selv om det erklæres ugyldigt som Check, i Overensstemmelse med dansk Ret anses som gyldigt som almindelig Anvisning"

Den praktiske konsekvens er, at et dokument, der kaldes »check«, men er trukket på en ikke-bank, ikke nyder checklovens negotiabilitetsbeskyttelse – indehaveren må falde tilbage på det underliggende retsforhold og på reglerne om almindelige anvisninger. Reglen har international rækkevidde: for checks, der cirkulerer mellem lande, opretholdes gyldigheden alligevel efter checkloven § 59.

Dækningskravet i [checkloven § 4](#) – at trassenten hos trassatbanken skal have midler til rådighed, som han ved udtrykkelig eller stiltiende aftale kan disponere over ved checks – er derimod ikke sanktioneret ved en

særlig straffebestemmelse. Også dét var et bevidst dansk valg, som forarbejderne begrundede med høringen af erhvervsorganisationerne:

"det har været under Overvejelse at søge indført en særlig Straffebestemmelse for dem, der forsætligt eller uagtsomt udsteder Checks uden Dækning ... men da Indførelsen af en saadan Regel ... ikke kan anses for paakrævet og derhos har mødt Modstand fra et Flertal af disse, navnlig fra Nationalbanken og Sparekassernes Fællesrepræsentation, har man ... anset det for rigtigst ikke at foreslå den indført i dansk Ret, men her nøjes med hidtil gældende Ret, hvorefter Udstedelse af dækningsløse Checks vil kunne medføre Erstatningsansvar, ofte ogsaa Straf for Berigelsesforbrydelse."

Det strafferetlige spor forfølges derfor efter straffelovens almindelige berigelsesbestemmelser – se nærmere [bedrageri](#). Praksis viser fortsat, at misbrug af checkdokumenter typisk henføres under straffelovens §§ 171 og 279, jf. bl.a. [SS 4-26492/2009](#) om tilegnelse af en fejlafleveret check og efterfølgende udbetaling ved at udgive sig for firmarepræsentant, og [SS 4-26524/2010](#) om køb og brug af stjålne checkblanketter.

LOV

[Checkloven § 3, stk. 1, 2](#)[Checkloven § 4](#)[Checkloven § 54](#)

PRAKSIS

Landsretten · Betinget fængsel og erstatningskrav for grov skattesvig og mangelfuld bogføring

06.05.2011

Landsretten · Dom i sag om tilegnelse af fejlafleveret check og bedrageri mod Post Danmark

11.05.2010

Endossement, legitimation og ekstinktion ved bortkommet dokument

§ 3

Overdragelsen af de negotiable papirer sker ved endossement. Efter [vekselloven § 12](#) skal endossementet være ubetinget – enhver betingelse anses som uskrevet – og delvist endossement er ugyldigt. Formkravet i [vekselloven § 13](#) er, at endossementet skrives på selve dokumentet eller en vedhæftet allonge og underskrives af endossenten; et blankoendossement (den blotte navnetegning) skal for at være gyldigt stå på bagsiden eller på allongen. [Checkloven § 14](#) og [§ 17](#) svarer hertil.

Legitimationsreglerne er kernen i den praktiske retsanvendelse. Efter [vekselloven § 16, stk. 1](#), og [checkloven § 19](#) anses den, der har dokumentet i hænde, som retmæssig indehaver, hvis han godtgør sin ret ved en **uafbrudt række af endossementer** – også når det sidste er et blankoendossement. Udstrøgne endossementer anses som uskrevne.

Ekstinktionsreglerne knytter sig hertil. [Vekselloven § 16, stk. 2](#), og [checkloven § 21](#) bestemmer, at den, der har fået et bortkommet dokument i hænde, ikke er forpligtet til at udlevere det, hvis han godtgør sin ret på den nævnte måde (eller det er en ihændehabercheck), *medmindre* han ved erhvervelsen var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed. Bortkommer en veksels, kan den mortificeres efter [vekselloven § 73](#), og trassenten er da forpligtet til at udstede nyt vekselbrev mod antagelig sikkerhedsstillelse.

Afgørende for bankernes stilling er [checkloven § 35](#): trassatbanken er forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række – **men ikke om ægtheden af endossenternes underskrifter**. Denne begrænsning af undersøgelsespligten er blevet afgørende i flere nævnssager.

I [5/2003](#) var en krydset check udstedt til klageren og hendes tidligere samlever i fællesskab. Samleveren fik den indløst, efter at klagerens endossement var forfalsket af samleverens mor. Ankenævnet frifandt banken:

"Nævnet lagde vægt på, at S, der indløste checken, var kunde i banken og fremstod som retmæssig indehaver via endossementerne på checken. Der var ikke grundlag for at fastslå, at banken vidste eller burde have vidst, at S ikke havde ret til at råde over checken."

Nævnet præciserede samtidig en vigtig afgrænsning: [checkloven § 22](#), som klageren havde påberåbt sig, *"vedrører indsigelser mod det underliggende retsforhold, der førte til checkens udstedelse, og [kunne] derfor ikke finde anvendelse i denne sag om selve indløsningsretten."*

Samme sondring bar [296/2002](#), hvor to krydsede checks på overskydende skat var indløst af klagerens nu afdøde ægtefælle. Den **første** check bar en uafbrudt endossementrække og var indløst med frigørende virkning efter §§ 19, 21 og 38. Den **anden** manglede klagerens endossement overhovedet, og her erkendte sparekassen ansvar. Nævnet fandt det udtrykkeligt kritisabelt, at banken derefter forsøgte at modregne beløbet i afdødes personlige gæld, som klageren ikke hæftede for.

Hvor bevisspørgsmålet om ægtheden ikke kan afklares uden mundtlige forklaringer, afvises nævnsbehandling – således i [92/2008](#), hvor klageren gjorde gældende, at checken og hans kørekort var stjålet fra postboksen, mens banken havde noteret "set pas + kørekort" og indløsningen skete 1 minut og 13 sekunder efter en underskrevet hævekortbestilling til klagerens eget selskab.

LOV	Checkloven § 14	Checkloven § 19	Checkloven § 21	Checkloven § 35	Vekselloven § 12
	Vekselloven § 13	Vekselloven § 16, stk. 1, 2	Vekselloven § 73		
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Tvist om erstatningsansvar efter indløsning af krydset check med påstået falsk underskrift 03.06.2008				
	Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003				
	Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld 12.12.2002				

Krydsede checks: det objektive bankansvar efter checkloven § 38, stk.

§ 4 5 – Nordea-sagen

Krydsningsinstituttet i [checkloven § 38](#) er checkrettens vigtigste sporbarhedsmekanisme. En generelt krydset check må trassatbanken kun betale til en anden bank eller til en af sine kunder (stk. 1), og efter **stk. 3** må en bank *"kun erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank. Den må ikke indkassere en sådan check for andre end de nævnte."* Sanktionen i **stk. 5** er en objektiv ansvarsregel: *"Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb."*

Den centrale danske afgørelse er Nordea-sagen. Et finansieringsselskab udstedte en generelt krydset check på 174.247 kr. til sagsøgeren i forbindelse med en ejendomsomprioritering. Hendes daværende ægtefælle afhentede checken uden samtykke, forfalskede hendes endossement og indleverede den i Nordeas Gørlev-afdeling, hvor beløbet blev krediteret en konto tilhørende ægtefællens forretningspartner. Hverken den indleverende eller sagsøgeren var kunder i Nordea; trassatbank var sparTrelleborg.

Københavns Byret dømte i [BS-6496/2008-KBH](#) banken til at betale hele checkbeløbet og afviste bankens pragmatiske fortolkning:

"Sagsøgte findes herved at have udbetalt checken i strid med checklovens § 38. Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er indenfor checkbeløbets størrelse ansvarlig for den opståede skade, jf. lovens § 38, stk. 5."

Østre Landsret stadfæstede i [BS-1780/2010-OLR](#). Landsretten afviste, at den indleverende kunne betragtes som bud eller fuldmægtig for kontoindehaveren, og fastslog, at bankens praksis med at modtage checks fra ikke-kunder ikke kunne tilsidesætte lovens formelle krav:

Nordea kunne ikke tilsidesætte de formelle krydsningsregler i checklovens § 38, stk. 3, ved, at den indleverende ikke krævede checkbeløbet udbetalt kontant, men i stedet indsatte det på en konto tilhørende en anden person, der var kunde i Nordea.

Retstilstanden kan sammenfattes i fire punkter:

- **Kravet er formelt, ikke reelt.** Efterfølgende kreditering til en kundekonto reparerer ikke, at *erhvervelsen* skete fra en ikke-kunde.
- **God tro er irrelevant.** § 38, stk. 5, er en selvstændig ansvarsregel, som ikke forudsætter culpa hos banken.
- **Identifikation af indleveren hjælper ikke.** At banken kender parterne, ændrer ikke overtrædelsens karakter.
- **Ansaret er beløbsbegrænset** til checkens pålydende.

Modstykket er, at når checken *faktisk* modtages fra bankens egen kunde, som er formelt legitimeret ved endossementrækken, er banken beskyttet – jf. [5/2003](#) og [296/2002](#). Det er altså *kunde-kriteriet*, ikke underskriftens ægthed, der udløser det objektive ansvar.

LOV

[Checkloven § 31](#)
[Checkloven § 38, stk. 1, 3, 5](#)

PRAKSIS

Landsretten · Nordea Bank Danmark A/S mod Appelindstævnte – Erstatningsansvar ved indløsning af krydset check	07.03.2011
Byretten · Nordea Bank dømt til at betale erstatning efter ulovlig indløsning af krydset check til ikke-kunde	02.06.2010
Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift	03.06.2003
Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld	12.12.2002

Honorering, kontramandering og tilbageførsel – hvornår er checken endeligt indfriet?

§ 5

Spørgsmålet om, hvornår honoreringen er endelig, er praktisk afgørende, når trassenten går i betalingsstandsning eller tilbagekalder checken.

Sø- og Handelsretten tog stilling hertil i [H-32-03](#). Tre checks på i alt EUR 291.663,37 var udstedt af Skandinavisk Værktøj A/S til den tyske værktøjsproducent Stahlwille og trukket på Forstædernes Bank. Den 22. oktober 2002 kl. 11.51-11.52 sendte banken SWIFT-autorisationer til Deutsche Bank med valør 24. oktober, debiterede trassentens konto og krediterede en intern NOSTRO-konto. Kl. 15.16 modtog banken meddelelse om betalingsstandsning og forsøgte kl. 16.34 at tilbagekalde autorisationerne. Retten fastslog:

"Ved afsendelsen af disse meddelelser har banken endeligt honoreret checkene, og det er, uanset en senere valørdag, ikke muligt at tilbagekalde honoreringen, uanset at den endelige kreditering af remittentens konto endnu ikke forelå ved tilbagekaldelsen, og uanset at Forstædernes Banks konto hos Deutsche Bank endnu ikke var debiteret."

Retten afviste samtidig, at der påhviler remittenten en generel omsorgspligt over for trassatbanken, og at kreditdirektørens telefoniske tilsagn om yderligere kredit kunne kvalificeres som en notering efter [checkloven § 25](#) eller som et uigenkaldeligt tredjemandsløfte.

Parallelt hermed fastslog Finansielle Ankenævn i [125/2002](#), at en check ikke kan tilbagekaldes af udstederen efter honoreringen – **heller ikke når honoreringen først finder sted efter forevisningsfristens udløb**, jf. [checkloven § 32, stk. 2](#). Banken havde honoreret en check på 42.150 kr. den 16. november 2001 (efter to forgæves forsøg i august/september) og debiterede først klagerens konto den 12. februar 2002 efter udstederens indsigelse. Det var uberettiget.

Om kontramanderingens retlige natur fastslog nævnet i [350/2001](#), at en tilbagekaldelse efter [checkloven § 32, stk. 1, alene](#) er en ophævelse af trassatbankens fuldmagt til at debitere kontoen – den fjerner ikke udstederens underliggende betalingsforpligtelse. Banken, der oplyste et andet pengeinstitut om, at der var dækning, påtog sig alene en risiko over for dette institut, ikke over for sin egen kunde.

Spejlbilledet ses i [292/2001](#): en krydset check på 9.000 kr. til en udlejer blev kontramanderet kl. ca. 10 om morgenen, men indløst kl. 10.18 i Danske Bank og hævet kontant kl. 10.19. Nævnet fastslog, at udstederen hæfter for checkens betaling over for det indløsende pengeinstitut i medfør af [checkloven § 12](#), og at det ikke var bevist, at banken var i ond tro eller havde udvist forsømmelighed.

Bemærk også, at [checkloven § 24](#) fratager et endossement, der tegnes efter protesten eller efter forevisningsfristens udløb, dets negotiabilitetsvirkning – det har da alene virkning som almindelig overdragelse af fordring, med den følge, at debitorindsigelse bevarer.

Endelig følger det af almindelig obligationsret – bekræftet i [20711095/2008](#) – at betaling med check først er rettidig, når checken er **modtaget** af kreditor senest sidste rettidige betalingsdag; afsendelse på fristdagen er ikke nok.

LOV	Checkloven § 12	Checkloven § 24, stk. 1	Checkloven § 25, stk. 1
	Checkloven § 29, stk. 1	Checkloven § 32, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning 01.03.2005 Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over morarenter og rykkergebyr ved betaling med check efter fristen 27.05.2008 Det finansielle ankenævn · Bankens uberettigede tilbageførsel af honoreret check efter udløb af forevisningsfrist 10.09.2002 Det finansielle ankenævn · Sag om trassatbanks ansvar ved oplysning om dækning på kontramanderet check 14.02.2002 Det finansielle ankenævn · Udsteder hæftede for tilbagekaldt check over for indløsende bank 31.01.2002		

§ 6 Trassentens og endossentens hæftelse – bankens regres ved dækningsløse og falske checks

Checklovens hæftelsessystem er tostrengt. Efter [checkloven § 12](#) indestår **trassenten** for checkens betaling, og enhver bestemmelse, hvorved han fraskriver sig dette ansvar, anses som uskrevet. Efter [checkloven § 18, stk. 1](#) indestår **endossenten** ligeledes for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

§ 18 er den bestemmelse, bankerne konsekvent støtter deres regreskrav på, når en indløst check ikke honoreres af det betrukne institut. Mønstret er entydigt:

Sag	Situation	Udfald
74/2004	Check bogført med 9.192 kr., men reelt udstedt på 192 kr.; kontramanderet	Regres berettiget efter § 18; maskinel bogføring var ikke endelig honorering
423/2009	Tre falske udenlandske checks på over 125.000 kr.	Banken påberåbte § 18; sagen afvist pga. behov for mundtlig bevisførelse
221/2007	Udenlandsk check på 9.000 GBP tilbagekaldt af køber	Regres som udgangspunkt berettiget, men nedsat med 16.195 kr.

[221/2007](#) er den principielt vigtigste af dem. Banken havde ved indløsningen taget sit sædvanlige dækningsforbehold, men oplyste efterfølgende telefonisk og uforbeholdent, at checken ikke var falsk, og at der var dækning. I tillid hertil overførte kunden 16.195 kr. via Western Union. Nævnet fastholdt regresretten efter § 18 – endossenten indestår for betalingen – men pålagde banken at erstatte det tab, kunden led ved den konkrete disposition foretaget i tillid til den urigtige oplysning. Grænsen blev trukket skarpt: bankens oplysning var ikke en juridisk bindende "tilsikring", og det forhold, at bilen senere blev solgt billigere, var ikke en erstatningsberettiget følge.

Hæftelsen kan begrænses. Efter [checkloven § 18, stk. 2](#), kan endossenten forbyde videre endossering og bliver da fri for ansvar over for senere erhververe. Og efter [checkloven § 45](#) omfatter regreskravet checksummen, 6 pct. rente fra forevisningsdagen samt omkostningerne ved protest og underretninger.

En særlig grænse for hæftelsen tegnes af **falskindsigelsen**. I [BS-5671/2007-KBH](#) søgte Sydbank en kontohaver for fem checks på i alt 21.336,73 kr., som hendes tidligere samlever havde forfalsket. Banken gjorde både uforsvarlig opbevaring og retsfortabende passivitet gældende – kontohaveren havde ventet fra 2001 til 2006 med at anmelde forholdet, hvilket skyldtes vold og trusler fra samleveren. Københavns Byret frifandt hende på begge punkter:

"Retten mener ikke, at sagsøgte har handlet uforsvarligt ved at opbevare sit checkhæfte i en uaflåst skuffe i sit uaflåst arbejdsværelse. Retten bemærker i den forbindelse, at en sådan opbevaringsmåde af checkhæfter må anses for helt sædvanlig hos privatpersoner."

Om passiviteten udtalte retten, at klageren burde have politianmeldt langt tidligere, men at banken ikke havde sandsynliggjort, *"at sagsøgte passivitet har forringet sagsøgers muligheder for at inddrive det påståede beløb"* – retsfortabelse forudsætter altså en påvist kausalitet mellem passiviteten og kreditors tab.

Hæftelsesspørgsmålet kan endelig afhænge af fuldmagtsforhold; i [13/2008](#) var ægtefællen både bemyndiget og legitimeret til at udstede checks på en fælleskonto i kraft af en fuldmagt fra 1997, og banken var ikke ansvarlig for de dispositioner, der fulgte. Se nærmere [fuldmagt-aftaleloven-10-27](#).

LOV

[Checkloven § 12](#)[Checkloven § 18, stk. 1, 2](#)[Checkloven § 45](#)

PRAKSIS

Byretten · Frifindelse for erstatningskrav vedrørende falske checks trods flerårig passivitet

01.12.2008

Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med svindel ved hundesalg	30.08.2010
Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar for bank ved ægtefælles checkhævninger og Skats udlæg i lønkonto	23.04.2008
Det finansielle ankenævn · Alm. Brand Banks regreskrav mod kunde efter tilbagekaldt udenlandsk check og urigtig oplysning om dækning	28.12.2007
Det finansielle ankenævn · Afvist klage over tilbageførsel af kontramanderet check og spørgsmål om modregning i kontanthjælp	09.07.2004

Bankens rådgivningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks

§ 7

En omfattende nævnspraksis fra 2002-2014 tegner grænsen for pengeinstitutts rådgivningsansvar, når en kunde indløser en udenlandsk check, der senere returneres som falsk eller stjålet. Sagerne følger et fast faktum-mønster: en genstand sættes til salg på internettet, køberen sender en check på et beløb langt over prisen, og kunden bliver bedt om at videresende differencen – typisk via Western Union.

Udgangspunktet er formuleret klart i [235/2013](#):

"Nævnet fastslog, at et pengeinstitut som udgangspunkt ikke har en generel pligt til at advare kunder om risikoen for falske checks, medmindre konkrete omstændigheder taler herfor."

I samme sag havde sparekassen på grund af en IT-fejl ventet ca. seks måneder med at underrette kunden om forfalskningen. Nævnet anerkendte fejlen, men afviste erstatningsansvar, fordi pengene allerede var sendt til udlandet, da banken fik kendskab til svindlen – den sene underretning havde ikke forårsaget tabet. Samme kausalitetsbetragtning bar [441/2002](#), hvor Nordea først den 15. november 2000 fik protestmeddelelser fra det betrukne institut – på hvilket tidspunkt klageren allerede havde indløst samtlige fire checks.

Ansvarsgrænsen går ved bankens **konkrete kendskab**:

- **Ansvar pålagt:** I [103/2006](#) havde kunden sat en bil til salg for 36.000 kr. og modtog en check på 33.000 EUR (ca. 245.000 kr.). Dagen efter overførte banken det overskydende beløb på 209.170 kr. til Holland uden at afvente clearing. Et flertal på 3-2 pålagde banken ansvar, fordi den kendte transaktionens usædvanlige karakter og burde have rådgivet specifikt om risikoen ved at videresende midlerne før endelig afklaring.
- **Frifindelse:** I [202/2007](#) (hestesalg, 6.000 EUR), [279/2007](#) (hundesalg, 17.000 EUR med skriftligt forbehold på udbetalingsnotaen), [16/2009](#), [99/2009](#) og [182/2011](#) blev bankerne frifundet, fordi de involverede medarbejdere ikke var gjort bekendt med checkens baggrund eller hensigten om straks at videresende provenuet.
- **Afvisning:** Hvor forklaringerne står direkte imod hinanden om, hvad der blev sagt ved skranken, afvises sagen – jf. [322/2008](#) og [423/2009](#).

Gennemgående lægger nævnet vægt på, om banken har taget et **udtrykkeligt dækningsforbehold** – enten i de almindelige forretningsbetingelser eller, endnu bedre, skriftligt på udbetalingsnotaen. I [279/2007](#) var det afgørende, at notaen udtrykkeligt anførte: *"Ved køb af check sker honorering under forbehold af, at det trukne pengeinstitut honorerer checken."*

Et beslægtet spørgsmål er bankens ret til at *afvise* en check. I [427/2003](#) var afvisningen af en check på 5.609,13 kr. berettiget, fordi kunden derved ville have øget et overtræk ud over det skriftligt aftalte loft. Og i [78/2008](#)

om en **banknoteret** check fandt nævnet det godtgjort ved kundens underskrift på bagsiden med anførslen "Ud" samt bankens kassejournal, at beløbet var udbetalt kontant ved annulleringen.

LOV	Checkloven § 18, stk. 1	Checkloven § 25, stk. 1	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ansvar ved indløsning af falske udenlandske checks og betydningen af sen underretning		24.04.2014
	Det finansielle ankenævn · Krav om erstatning for tab ved svindel med udenlandsk check afvist af Ankenævnet		15.05.2012
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med svindel ved hundesalg		30.08.2010
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med hvalpesalg		25.06.2009
	Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav mod bank efter indløsning af falsk udenlandsk check i forbindelse med bilsalg		18.06.2009
	Det finansielle ankenævn · Krav om erstatning efter indløsning af falsk udenlandsk check ved internethandel		04.03.2009
	Det finansielle ankenævn · Tvist om banknoteret check: Krav om godtgørelse af 3.774 kr. efter påstået manglende indsætning på konto		03.06.2008
	Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav mod pengeinstitut efter indløsning og efterfølgende returnering af falske udenlandske checks		24.01.2008
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved returnering af falsk udenlandsk check anvendt til hestesalg		11.12.2007
	Det finansielle ankenævn · Sparbank Vest pålagt erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning om risiko ved falsk udenlandsk check		18.10.2006
	Det finansielle ankenævn · Tvist om afvisning af check ved ubevilget overtræk og krav om godtgørelse af revisorudgifter		19.10.2004
	Det finansielle ankenævn · Bank ikke erstatningsansvarlig for forsinket meddelelse om falske checks		02.04.2003

§ 8 Indsigelsesafskæringen – kernen i negotiabiliteten

Den materielle kerne i både veksel- og checkretten er indsigelsesafskæringen. [Vekselloven § 17](#) lyder:

"Den, som sagsøges efter en veksel, kan ikke mod vekselindehaveren fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller til tidligere vekselindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af vekslen forsætlig har handlet til skade for skyldneren."

[Checkloven § 22](#) er ordret parallel, og de oprindelige bemærkninger til checklovens bestemmelse er tilsvarende kortfattede: *"Bestemmelsen gengiver Reglen i E. V. L. § 17, jfr. Bemærkningerne til denne Paragraf i Forslag til Veksellov"* (Folketingstidende 1931-32, tillæg A).

Tre træk fortjener at fremhæves:

- Ondtrokravet er kvalificeret.** Det er ikke nok, at erhververen var i ond tro om indsigelsen – han skal have handlet **forsætligt til skade for skyldneren**. Det er en markant strengere tærskel end den almindelige ekstinktionsstandard i [vekselloven § 10](#) og [checkloven § 21](#), der nøjes med ond tro eller grov uagtsomhed.
- Afskæringen rammer kun indsigelser fra det underliggende retsforhold.** Som Finansielle Ankenævn præciserede i [5/2003](#), *"vedrører [checkloven § 22] indsigelser mod det underliggende retsforhold, der førte til checkens udstedelse"* – og finder derfor ikke anvendelse på spørgsmål om selve indløsningsretten eller

om underskriftens ægthed. Falskindsigelsen, umyndighedsindsigelsen og manglende fuldmagt er såkaldte *stærke* indsigelser, der ikke afskæres.

3. **Reglen gælder også ved pantsætning.** Efter [vekselloven § 19, stk. 2](#) kan vekselkyldnere heller ikke mod en pantsætningsendossatar påberåbe sig indsigelser grundet i deres særlige forhold til endossenten, medmindre samme forsætskrav er opfyldt.

Abstraktionen forstærkes af acceptreglen. Efter [vekselloven § 28](#) forpligter trassaten sig ved accepten til at betale vekslen på forfaldsdagen, og betales den ikke, har vekselindehaveren – *selv om det er trassenten* – et **umiddelbart krav** mod acceptanten. Tilsvarende gælder efter [checkloven § 25](#) for den certificerede eller noterede check: har trassatbanken påtegnet checken således, at den kan forstås som en tilsagn om betaling, eller anbragt sin underskrift på forsiden, er den forpligtet til at indfri checken ved rettidig forevisning.

Aval-instituttet i [vekselloven §§ 30-32](#) rummer den mest vidtgående abstraktion overhovedet. Efter [§ 32, stk. 2](#) er avalistens forpligtelse gyldig, "*selv om den forpligtelse, som han er gået i borgen for, måtte være ugyldig, dog ikke hvis ugyldigheden skyldes en formfejl*". Aval er dermed principielt anderledes end almindelig kaution, hvor accessorietetsprincippet gælder – se til sammenligning [kaution-gyldighed-hæftelse-regres](#). Efter [§ 32, stk. 3](#) indtræder avalisten ved betaling i alle rettigheder efter vekslen mod den, han er gået i borgen for. Aval tegnes efter [§ 31](#) på vekslen eller allongen, og den blotte navnetegning på **forsiden** anses som aval, medmindre den hidrører fra trassaten eller trassenten.

LOV

[Checkloven § 22](#)[Checkloven § 25, stk. 1, 2](#)[Vekselloven § 17](#)[Vekselloven § 19, stk. 2](#)[Vekselloven § 28, stk. 1, 2](#)[Vekselloven § 30](#)[Vekselloven § 31](#)[Vekselloven § 32, stk. 1-3](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003

§ 9 Regres, protest, underretningspligt og de korte frister

Veksel- og checkrettens formalisme viser sig tydeligst i fristsystemet, hvor forsømmelse kan koste hele regresretten.

Forevisningsfristerne. Efter [checkloven § 29](#) skal en check, der er udstedt og betalbar her i riget, forevises inden **20 dage**; en check udstedt i et andet europæisk land eller et middelhavsland ligeledes inden 20 dage, og en check udstedt i en anden verdensdel inden **70 dage**. Fristen regnes fra den på checken anførte udstedelsesdag. Indlevering til et anerkendt checkclearingskontor anses efter [checkloven § 31](#) som forevisning til betaling.

Regresbetingelserne. Efter [checkloven § 40](#) kan indehaveren iværksætte regres mod endossenterne, trassenten og de øvrige checkskyldnere, når checken ved rettidig forevisning ikke betales, og nægtelsen er godtgjort ved (1) en offentlig akt (protest), (2) en dateret erklæring fra trassatbanken på checken med angivelse af forevisningsdagen, eller (3) en dateret erklæring fra et checkclearingskontor. På vekselsiden kræver [vekselloven § 44](#) protest på grund af manglende accept eller manglende betaling, og protest for manglende betaling skal optages en af de to søgnedage, der følger efter forfaldsdagen. [Vekselloven § 43, stk. 2](#), giver dog adgang til regres **før forfaldstid**, bl.a. når accept er nægtet, eller trassaten er kommet under rekonstruktionsbehandling eller konkurs.

Underretningspligten. Efter [checkloven § 42](#) og [vekselloven § 45](#) skal indehaveren give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende betaling inden fire søgnedage efter protestdagen, og hver endossent

skal videregive meddelelsen senest anden søgnedag. Sanktionen er mild, men klar – begge bestemmelsers stk. 6 lyder:

"Den, der ikke giver underretning inden den ovennævnte frist, fortaber ikke sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som måtte være forvoldt ved hans forsømmelse; dog kan skadeerstatningen ikke overstige checkens beløb."

Dette er den eneste modkravsindsigelse, der efter den tidligere vekselpoces overhovedet kunne gøres gældende – jf. den nu ophævede retsplejelov § 445, som omtales nedenfor.

Forældelsen. De korte frister er veksler- og checkrettens mest karakteristiske træk sammenlignet med den almindelige forældelse (se [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#)):

Krav	Frist	Regnes fra	Hjemmel
Checkindehaverens krav mod endossenter, trassent m.fl.	6 måneder	forevisningsfristens udløb	checkloven § 52, stk. 1
Indløsende checkskyldners krav mod andre checkskyldnere	6 måneder	indløsningsdagen eller afbrydelsen	checkloven § 52, stk. 2
Vekselkrav mod acceptanten	3 år	forfaldsdagen	vekselloven § 70, stk. 1
Indehaverens krav mod endossenter og trassent	1 år	rettidig protest / forfaldsdagen	vekselloven § 70, stk. 2
Endossenters regreskrav indbyrdes	6 måneder	indfrielsen eller afbrydelsen	vekselloven § 70, stk. 3

Vekselforældelsen afbrydes efter [vekselloven § 71](#) ved forkyndelse af stævning i vekseløgsmålet, ved anmeldelse i skyldnerens bo eller ved procesvarsel (*litis denunciatio*) – og afbrydelsen virker efter stk. 4 **ikke** i forhold til andre vekselkyldnere end den, over for hvem handlingen er foretaget.

Den korte checkforældelse blev påberåbt i [296/2002](#), hvor sparekassen afviste kravet vedrørende den ældste af to krydsede checks under henvisning til [checkloven § 52](#).

LOV

[Checkloven § 29, stk. 1-3](#)
[Checkloven § 31](#)
[Checkloven § 40, stk. 1](#)
[Checkloven § 42, stk. 1](#)
[Checkloven § 52, stk. 1, 2](#)
[Vekselloven § 43, stk. 2](#)
[Vekselloven § 44, stk. 1-3](#)
[Vekselloven § 45, stk. 1](#)
[Vekselloven § 48, stk. 1](#)
[Vekselloven § 70, stk. 1-3](#)
[Vekselloven § 71, stk. 1](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld

12.12.2002

§ 10 Berigelsessøgsmål efter fortabelse eller forældelse af veksler- eller checkretten

De korte frister og de strenge formkrav ville isoleret set kunne føre til, at en indehaver mistede ethvert krav på grund af en formel forsømmelse. Begge love indeholder derfor en sikkerhedsventil.

[Vekselloven § 74](#) bestemmer, at når vekselfordringen er forældet, eller vekselretten er tabt ved forsømmelse af den foreskrevne omgang, er indehaveren ikke udelukket fra *"som almindelig gældsfordring at indtale hos en vekselkyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt"*.

Checkloven § 57 går et skridt videre og indeholder en bevisbyrderegel til indehaverens fordel:

"Er regresfordringen forældet, eller er den til dens bevaring forskrevne omgang forsømt, er dog checkindehaveren ikke udelukket fra som almindelig gældsfordring at indtale hos en checkskyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt. Når ikke andet gøres antageligt, anses udstederen beriget på checkindehaverens bekostning med den sum, checken lød på."

Præsumptionen i sidste punktum betyder i praksis, at checkindehaveren efter fortabelse af checkretten kan sagsøge udstederen for hele checksummen, og at bevisbyrden for, at berigelsen var mindre – fx fordi det underliggende krav var betalt eller ikke bestod – påhviler udstederen. Berigelseskravet er dog et **almindeligt** pengekrav: det er ikke undergivet checklovens indsigelsesafskæring, det kan ikke tvangsfuldbyrdes uden dom, og det forældes efter forældelseslovens almindelige regler.

Berigelseskravet gælder også for den egne veksel (solaveksel), jf. [vekselloven § 77](#), nr. 11, der udtrykkeligt henviser til § 74.

LOV

[Checkloven § 57](#)[Vekselloven § 74](#)[Vekselloven § 77](#)

Veksler og checks som selvstændigt tvangsfuldbyrdesgrundlag – § 11 retsplejeloven § 478, stk. 1, nr. 7

Veksel- og checkrettens processuelle særstilling er i dag forankret i [retsplejeloven § 478, stk. 1, nr. 7](#), hvorefter tvangsfuldbyrdelse kan ske på grundlag af *"veksler for så vidt angår vekselretlige krav og checks for så vidt angår regreskrav"*. Sondringen er præcis: for **veksler** omfattes de vekselretlige krav (mod acceptant, trassent, endossenter og avalister), mens der for **checks** alene er tale om **regreskrav** – altså kravet mod trassent og endossenter efter [checkloven §§ 40 og 45](#), ikke et krav mod trassatbanken.

Personkredsen fremgår af [retsplejeloven § 478, stk. 4](#): fuldbyrdelse kan foretages *"hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter"*. Bemærk, at den digitale underskrifts adgang, der blev indført i 2014, efter bestemmelsens 2. pkt. **kun** gælder nr. 4 og 5 (udenretlige forlig og gældsbreve) – ikke veksler og checks, der således fortsat forudsætter et fysisk dokument med håndskreven underskrift.

Denne ordning er resultatet af en reform i 1986, hvor **retsplejelovens kapitel 41 om hurtig retsforfølgning i veksel-sager blev ophævet**. Baggrunden var, at udlægsadgangen direkte på grundlag af veksler og checks allerede var indført ved lov nr. 258 af 26. maj 1976 på grundlag af udlægsudvalgets betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning. Retsplejerådet fandt derefter, at der ikke længere var behov for en særskilt processuel adgang. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår:

"Efter rådets opfattelse er der, når der kan foretages udlæg direkte på grundlag af veksler og checks for så vidt angår de krav, som er omfattet af kapitel 41, ikke behov for at opretholde regler om adgang til særskilt sagsanlæg med henblik på opnåelse af hurtig retsforfølgning."

Begrundelsen for at bevare den privilegerede fuldbyrdesadgang uden for forbrugerforhold var kredithensynet:

"Med hensyn til veksler, der er benyttet uden for forbrugerforhold, er der efter retsplejerådets opfattelse af hensyn til tilliden til veksler som kredittmiddel fortsat behov for en særlig let og hurtig adgang for fordringshaveren til at opnå tvangsfuldbyrdelse. Tilsvarende gælder for så vidt angår checks – både i og uden for forbrugerforhold – når checken, som det normalt er tilfældet, er benyttet som betalingsmiddel."

(Se [Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 179 ff.](#), pkt. 4.)

Et praktisk vigtigt punkt er modregningsadgangen. Retsplejerådet havde foreslået, at den snævre modregningsregel fra den ophævede § 445 blev videreført i fogedretten, men Justitsministeriet afviste dette med henvisning til, at [retsplejelovent § 522](#) allerede er restriktiv nok: modregning under en udlægsforretning forudsætter, at modkravet kan tvangsfuldbyrdes, anerkendes af rekvirenten, eller at kravets rigtighed på anden måde må anses for godtgjort. Ministeriet fandt, at *"adgangen til modregning derfor ikke [bør] indsnævres yderligere i forhold til bestemmelsen i § 522"* – se videre [modregning-betingelser-konneksitet-konkurs](#).

De almindelige fogedretlige rammer gælder i øvrigt uændret, herunder værnetingsreglerne i [retsplejelovent § 487](#). Højesteret har i [Sag 89/2022](#) (også refereret som [BS-89/2022-HJR](#)) fastslået, at fogedretten i den retskreds, hvor en fast ejendom er beliggende, har værneting, når skyldneren er bosat i udlandet. Om den generelle fogedretlige ramme se [fogedretsbehandling](#).

LOV

[Retsplejelovent § 478, stk. 1, 4](#)[Retsplejelovent § 487, stk. 1](#)[Retsplejelovent § 522](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg

23.05.2023

Den snævre indsigelsesadgang i fogedretten og forbrugerværnet i § 501, stk. 3, nr. 4

Prisen for den lette fuldbyrdelsesadgang er en tilsvarende snæver indsigelsesadgang. Efter [retsplejelovent § 501, stk. 3](#), kan indsigelser mod veksler og checks **kun** gøres gældende i fire udtømmende opregnede tilfælde:

1. **Rekvirentens samtykke** – den, der har anmodet om tvangsfuldbyrdelse, er enig i, at indsigelsen prøves.
2. **Formelle veksel-/checkretlige indsigelser** – indsigelsen angår *"selve vekslens eller checkens indretning og indhold eller andre betingelser i veksel- eller checkloven for at kunne gøre henholdsvis veksel- eller checkretten gældende"*. Herunder hører formkravene i [veksellovent § 1](#) og [checkloven § 1](#), den passive kapacitet efter [checkloven § 3](#), forevisningsfristerne, protestkravet og forældelsen.
3. **De stærke ugyldighedsindsigelser** – umyndighed, sindssygdom (herunder svær demens), hæmmet psykisk udvikling, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand ved underskrivelsen; **falsk underskrift**; forfalskning af indholdet efter underskrivelsen; eller underskrift på skyldnerens vegne **uden fornøden fuldmagt**.
4. **Forbrugerværnet** – indsigelsen fremsættes af en forbruger og angår *"en veksel, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, jf. § 2 i lov om forbrugeraftaler, eller en check, der er benyttet til opnåelse af kredit i forbindelse med en forbrugeraftale."*

Nr. 4 blev indsat ved reformen i 1986 og hviler på en principiel forbrugerpolitisk afvejning fra Retsplejerådet:

"Det er rådets opfattelse, at der med hensyn til veksler, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, ikke bør gives fordringshaveren adgang til en særlig gunstig retsforfølgning mod forbrugeren. Tilsvarende gælder med hensyn til checkkrav, når checken er benyttet til opnåelse af kredit i forbindelse med en forbrugeraftale. Retsplejerådet

foreslår derfor, at adgangen hertil helt afskaffes i disse sager, således at skyldneren ikke afskæres fra at fremsætte indsigelser eller fra at gøre modkrav gældende efter retsplejelovens almindelige regler herom."

Sondringen er præcis og praktisk vigtig: for **veksler** rækker forbrugerværnet til enhver veksel benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, mens det for **checks** kun gælder, når checken er benyttet til *opnåelse af kredit*. Er checken – som det normalt er tilfældet – anvendt som almindeligt betalingsmiddel, gælder den snævre indsigelsesadgang også over for forbrugere.

Henvisningen til forbrugeraftalelovens § 2 er en konsekvensrettelse foretaget ved lov nr. 1460 af 17. december 2013 (ændring af købeloven m.fl. som følge af ny forbrugeraftalelov), hvor henvisningen blev flyttet fra "*§ 3 i lov om visse forbrugeraftaler*" til "*§ 2 i lov om forbrugeraftaler*". Forarbejderne betegner det udtrykkeligt som "*en konsekvensrettelse som følge af det samtidig fremsatte forslag til lov om forbrugeraftaler*".

De øvrige rammer i § 501 gælder også: fogedretten nægter efter **stk. 1** at fremme forretningen, hvis det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten, findes betænkeligt, og kan efter **stk. 4** nægte en bevisførelse, som på grund af omfang eller beskaffenhed bør ske under almindelig rettergang. Afgørelsen træffes efter anmodning ved kendelse, jf. stk. 5.

En strukturelt beslægtet problemstilling – at en indsigelse, der én gang er prøvet i fogedretten, er konsumeret – er afgjort af Højesteret i [FS-3887/2020-FRB](#), hvor anvendelsen af [kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#), i en fogedsag afskar skyldneren fra efterfølgende at påberåbe sig [kreditaftaleloven § 41](#).

Den forbrugerpolitiske afvejning har også en EU-retlig dimension. EU-Domstolen fastslog i [C-200/21](#), at [direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår](#) er til hinder for nationale processuelle ordninger, der reelt afskærer forbrugeren fra under en tvangsfuldbyrdelse at påberåbe sig, at vilkår i den bagvedliggende låneaftale er urimelige – navnlig når en udsættelse forudsætter en sikkerhedsstillelse, der kan afskrække forbrugeren fra at gøre sine rettigheder gældende. Afgørelsen understreger, at rene formelle fuldbyrdelsesprivilegier ikke må gøre forbrugerbeskyttelsen illusorisk.

LOV	Kreditaftaleloven § 41	Kreditaftaleloven § 42, stk. 2	Retsplejeloven § 501, stk. 1, 3-5
PRAKSIS	EU-Domstolen · EU-dom om forbrugerbeskyttelse: Prøvelse af urimelige lånevilkår under tvangsfuldbyrdelse og krav om sikkerhedsstillelse		04.05.2023
	Byretten · Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41		05.05.2021

§ 13 Vekselforbuddet i kreditaftaleloven § 31 – det materielle modstykke til fogedrettens forbrugerværn

Hvor [retsplejeloven § 501, stk. 3, nr. 4](#), er den processuelle beskyttelse, er [kreditaftaleloven § 31](#) den materielle. Bestemmelsen lyder:

"Kreditgiveren må i forbindelse med en kreditaftale ikke modtage veksel eller andet særligt skylddokument, der forpligter forbrugeren, og som ved overdragelse kan medføre indskrænkning af forbrugeren ret til at fremsætte indsigelser vedrørende aftalen, jf. dog stk. 2."

Stk. 2 undtager alene pant i fast ejendom.

Forbuddet gennemfører EU-rettens krav om beskyttelse af forbrugeren, hvor kreditgiveren er forskellig fra leverandøren. Af forarbejderne til den oprindelige kreditaftalelov fremgår:

"Bestemmelsen svarer til direktivets art. 11, stk. 1, der pålægger medlemslandene at skabe en passende beskyttelse for forbrugeren, hvor kreditgiveren er forskellig fra leverandøren af en vare eller tjenesteydelse. Denne bestemmelse må anses for opfyldt for så vidt angår løsøre ved kreditkøbslovens § 12, stk. 3, der i kreditkøb forbyder kreditgiver at indgå aftale, hvorved forbrugeren afskæres fra at gøre sine indsigelser i anledning af købet gældende."

Forarbejderne forklarer også præcist, hvilket fænomen bestemmelsen retter sig mod:

"Debitor kan imidlertid give afkald på at gøre en eventuel indsigelse gældende ved en såkaldt »cut-off klausul« dvs. en aftale, hvorefter forbrugeren afskæres fra at gøre sine indsigelser gældende mod en senere erhverver af kreditgiverens fordring. Bestemmelsen foreslås udvidet til at gælde for alle kreditaftaler, der er omfattet af loven."

(Se [lovforslag nr. L 78 \(1989-90\) om kreditaftaler](#).)

Dette er kernen: en veksler er i sig selv en *lovbestemt* cut-off-klausul. Ved at lade en forbruger underskrive en veksler ville kreditgiveren kunne omdanne et indsigelsesbelastet krav til et abstrakt, negotiabelt krav, der efter [vekselloven § 17](#) ville være immunt over for indsigelser fra det underliggende køb eller lån hos enhver senere erhverver. Netop derfor forbydes modtagelsen af vekslen som sådan – ikke blot dens overdragelse.

Beskyttelsen suppleres af [kreditaftaleloven § 32](#), hvorefter det ikke kan aftales, at der ved overdragelse til tredjemand af kreditgiverens, sælgerens eller tjenesteyderens rettigheder sker indskrænkning af dennes forpligtelser over for forbrugeren.

Samspeilet mellem de tre lag kan opstilles således:

Lag	Bestemmelse	Virkning
Materielt forbud	kreditaftaleloven § 31, stk. 1	Kreditgiveren må slet ikke modtage vekslen
Materielt indsigelsesværn	kreditaftaleloven § 32	Cut-off-klausuler er uvirksomme
Processuelt værn	retsplejeloven § 501, stk. 3, nr. 4	Forbrugeren kan alligevel fremsætte indsigelser i fogedretten

Den praktiske konsekvens er, at forbrugerveksler i dansk ret er reduceret til et retligt kuriosum: de må ikke modtages, og modtages de alligevel, giver de hverken den materielle indsigelsesafskæring eller det processuelle fuldbyrdelsesprivilegium, som er hele deres formål. De øvrige forbrugerbeskyttende regler om oplysningskrav, ÅOP og fortrydelsesret behandles under [kreditaftaler](#).

LOV

[Kreditaftaleloven § 31, stk. 1, 2](#)
[Kreditaftaleloven § 32](#)
[Retsplejeloven § 501, stk. 3](#)
[Vekselloven § 17](#)

§ 14 Checken i andre retsområder – bevis, beskatning og hvidvaskkontrol

Selv om checkbrugen er stærkt aftagende, dukker checkdokumenter fortsat op som **bevismiddel** i andre retsområder, hvor de negotiable egenskaber ikke er i fokus, men hvor selve dokumentets sporbarhed er afgørende.

På skatteområdet har Landsskatteretten flere gange taget stilling til, hvem der er rette indkomstmodtager ved checkindløsninger. I [09-02422](#) blev en klager beskattet af 268.112 kr. (2002) og 400.000 kr. (2003) hævet ved indløsning af checks udstedt af tre selskaber. Klagerens forklaring om, at der var tale om en vennetjeneste for en afdød ven, der ikke selv kunne indløse checks på grund af gæld til banken, blev ikke lagt til grund:

Det var klageren, der havde indløst checkene, og det var ikke dokumenteret, at de beløb, banken havde udbetalt til klageren, var videregivet til andre personer.

I [13-0234861](#) – hvor en direktør havde udstedt **blanco checks**, som en ansat indløste og angiveligt returnerede kontant i lukkede kuverter – nåede retten et mere nuanceret resultat. Under hensyn til, at politiets efterforskning ikke havde ført til straffesag, og at der forelå fakturaer udstedt til selskabet, anså retten det for sandsynliggjort, at en del af beløbene var tilbageleveret, og nedsatte de skønsmæssige ansættelser fra 966.837 kr. til 200.000 kr. (2008), fra 359.000 kr. til 100.000 kr. (2009) og fra 175.212 kr. til 100.000 kr. (2010).

Begge afgørelser illustrerer et generelt træk: checkens funktion som **legitimationspapir** gør den, der fremtræder som indløser, til den nærmeste til at bære bevisbyrden for, at midlerne tilkom en anden. Dette svarer strukturelt til legitimationsvirkningen i [checkloven § 19](#), men anvendes her i en bevisretlig, ikke en negotiabilitetsretlig, sammenhæng.

Endelig bemærkes, at checkdokumenter fortsat er bilagsmateriale for det trukne pengeinstitut og dermed underlagt bogføringslovgivningens opbevaringspligt, ligesom udenlandske checks i praksis håndteres inden for rammerne af hvidvaskreguleringen og de internationale inkassoregler (ICC's publikation nr. 522), som blev påberåbt af Forstædernes Bank i [H-32-03](#) uden at ændre resultatet.

LOV	Checkloven § 19	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning	01.03.2005
	Landsskatteretten · Beskatning af bonus – Hævninger og indsætninger af checks – Skønsmæssig ansættelse	19.01.2016
	Landsskatteretten · Skattepligt af beløb hævet ved indløsning af checks - manglende selvangivelse og grov uagtsomhed	13.04.2010

§ 15 Sammenfatning: et formaliseret regelsæt med aftagende praktisk betydning, men uændret retskraft

Veksel- og checkretten er et af dansk rets mest formaliserede regelkomplekser og et af de mest stabile – ingen af de to love er ændret i nyere tid. Praksis lader sig sammenfatte i fem hovedlinjer.

For det første er formalismen reel. Formkravene i [vekselloven § 1](#) og [checkloven § 1](#), kravet om passiv kapacitet i [checkloven § 3](#), forevisningsfristerne i [§ 29](#), protestkravet i [§ 40](#) og de korte forældelsesfrister i [§ 52](#) er ikke ordensforskrifter. Forsømmelse koster den negotiable retsstilling – men ikke nødvendigvis kravet, jf. berigelsessøgsmålet i [checkloven § 57](#) og [vekselloven § 74](#).

For det andet er bankansvaret ved krydsede checks objektivt. Nordea-sagen – [BS-6496/2008-KBH](#) og [BS-1780/2010-OLR](#) – fastslår, at [checkloven § 38, stk. 3](#), håndhæves efter sin ordlyd: en bank, der erhverver eller indkasserer en krydset check fra en ikke-kunde, hæfter for hele checkbeløbet, uanset god tro, uanset at

beløbet krediteres en kundekonto, og uanset at parterne er identificeret. Er indløseren derimod bankens egen kunde og formelt legitimeret, indløses med frigørende virkning, jf. [5/2003](#) og [296/2002](#).

For det tredje er honoreringen endelig, når den er sket. [H-32-03](#) lægger skæringspunktet ved afsendelsen af betalingsautorisationen – ikke ved valørdagen eller den endelige kreditering – og [125/2002](#) fastslår, at heller ikke forevisningsfristens udløb giver banken adgang til at tilbageføre. Kontramandering fjerner alene bankens debiteringsfuldmagt, ikke udstederens hæftelse, jf. [350/2001](#) og [292/2001](#).

For det fjerde er rådgivningsansvaret kendskabsbetinget. Nævnspraksis i svindelsagerne – fra [103/2006](#) over [279/2007](#) til [235/2013](#) – viser, at der ikke består en generel advarselspligt, men at ansvar indtræder, når banken kender de konkrete omstændigheder, der gør transaktionen mistænkelig. Giver banken derimod en uforbeholden og urigtig oplysning om dækning, skal den erstatte tabet ved konkrete dispositioner foretaget i tillid hertil, jf. [221/2007](#).

For det femte er den processuelle særstilling forbrugerbeskyttet. [Retsplejeloven § 478, stk. 1, nr. 7](#), giver fortsat adgang til udlæg uden dom, og [§ 501, stk. 3](#), begrænser indsigelserne til fire tilfælde. Men reformen i 1986 fjernede privilegiet i forbrugerforhold for vekslere og for kreditchecks, og [kreditaftaleloven § 31](#) forbyder overhovedet kreditgiveren at modtage vekslen. Tilsammen har det gjort forbrugervekslen praktisk uanvendelig i dansk ret.

Selv om checkbrugen er næsten forsvundet til fordel for elektroniske betalingstjenester, er retsgrundlaget uændret gældende – og de bagvedliggende principper om legitimation, ekstinktion og indsigelsesafskæring lever videre i den negotiable dokumentrets øvrige grene.

LOV

[Checkloven § 1](#)
[Checkloven § 3, stk. 1, 2](#)
[Checkloven § 38, stk. 3](#)
[Checkloven § 52, stk. 1](#)
[Checkloven § 57](#)
[Kreditaftaleloven § 31, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 478, stk. 1](#)
[Retsplejeloven § 501, stk. 3](#)
[Vekselloven § 1](#)
[Vekselloven § 74](#)

PRAKSIS

Landsretten · Nordea Bank Danmark A/S mod Appelindstævnte – Erstatningsansvar ved indløsning af krydset check 07.03.2011

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning 01.03.2005

Byretten · Nordea Bank dømt til at betale erstatning efter ulovlig indløsning af krydset check til ikke-kunde 02.06.2010

Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ansvar ved indløsning af falske udenlandske checks og betydningen af sen underretning 24.04.2014

Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav mod pengeinstitut efter indløsning og efterfølgende returnering af falske udenlandske checks 24.01.2008

Det finansielle ankenævn · Alm. Brand Banks regreskrav mod kunde efter tilbagekaldt udenlandsk check og urigtig oplysning om dækning 28.12.2007

Det finansielle ankenævn · Sparbank Vest pålagt erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning om risiko ved falsk udenlandsk check 18.10.2006

Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003

Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld 12.12.2002

Det finansielle ankenævn · Bankens uberettigede tilbageførsel af honoreret check efter udløb af forevisningsfrist 10.09.2002

Det finansielle ankenævn · Sag om trassatbanks ansvar ved oplysning om dækning på kontramanderet check 14.02.2002

Det finansielle ankenævn · Udsteder hæftede for tilbagekaldt check over for indløsende bank

31.01.2002

REFERENCE Lovgrundlag

9 paragraffer

Checkloven § 3	stk. 1, 2	Checkloven § 22	
Checkloven § 38	stk. 3	Checkloven § 52	stk. 1
Kreditaftaleloven § 31	stk. 1	Retsplejeloven § 478	stk. 1
Retsplejeloven § 501	stk. 3	Vekselloven § 1	
Vekselloven § 17			

MATERIALE Citerede afgørelser

33 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		1
23.05.2023	Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg	3244-3868
EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		1
04.05.2023	EU-dom om forbrugerbeskyttelse: Prøvelse af urimelige lånevilkår under tvangsfuldbyrdelse og krav om sikkerhedsstillelse	C-200/21
LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS		3
06.05.2011	Betinget fængsel og erstatningskrav for grov skattesvig og mangelfuld bogføring	SS 4-26524/2010
07.03.2011	Nordea Bank Danmark A/S mod Appelindstævnte – Erstatningsansvar ved indløsning af krydset check	2590-3086
11.05.2010	Dom i sag om tilegnelse af fejlafløst check og bedrageri mod Post Danmark	SS 4-26492/2009
SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET		1
01.03.2005	Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning	H-32-03
BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS		3
05.05.2021	Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41	3212-3814
02.06.2010	Nordea Bank dømt til at betale erstatning efter ulovlig indløsning af krydset check til ikke-kunde	2416-2885
01.12.2008	Frifindelse for erstatningskrav vedrørende falske checks trods flerårig passivitet	8305-9808
LANDSSKATTERETTEEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		2

19.01.2016	Beskatning af bonus – Hævninger og indsætninger af checks – Skønsmæssig ansættelse	13-0234861
13.04.2010	Skattepligt af beløb hævet ved indløsning af checks - manglende selvangivelse og grov uagtsomhed	09-02422
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		22
24.04.2014	Pengeinstituts ansvar ved indløsning af falske udenlandske checks og betydningen af sen underretning	235/2013
15.05.2012	Krav om erstatning for tab ved svindel med udenlandsk check afvist af Ankenævnet	182/2011
30.08.2010	Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med svindel ved hundesalg	423/2009
25.06.2009	Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med hvalpesalg	16/2009
18.06.2009	Erstatningskrav mod bank efter indløsning af falsk udenlandsk check i forbindelse med bilsalg	99/2009
04.03.2009	Krav om erstatning efter indløsning af falsk udenlandsk check ved internethandel	322/2008
03.06.2008	Twist om banknoteret check: Krav om godtgørelse af 3.774 kr. efter påstået manglende indsætning på konto	78/2008
03.06.2008	Twist om erstatningsansvar efter indløsning af krydset check med påstået falsk underskrift	92/2008
27.05.2008	Afvisning af klage over morarenter og rykkergebyr ved betaling med check efter fristen	20711095/2008
23.04.2008	Erstatningsansvar for bank ved ægtefælles checkhævninger og Skats udlæg i lønkonto	13/2008
24.01.2008	Erstatningskrav mod pengeinstitut efter indløsning og efterfølgende returnering af falske udenlandske checks	279/2007
28.12.2007	Alm. Brand Banks regreskrav mod kunde efter tilbagekaldt udenlandsk check og urigtig oplysning om dækning	221/2007
11.12.2007	Erstatningsansvar ved returnering af falsk udenlandsk check anvendt til hestesalg	202/2007
18.10.2006	Sparbank Vest pålagt erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning om risiko ved falsk udenlandsk check	103/2006
19.10.2004	Twist om afvisning af check ved ubevilget overtræk og krav om godtgørelse af revisorudgifter	427/2003
09.07.2004	Afvist klage over tilbageførsel af kontramanderet check og spørgsmål om modregning i kontanthjælp	74/2004
03.06.2003	Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift	5/2003
02.04.2003	Bank ikke erstatningsansvarlig for forsinket meddelelse om falske checks	441/2002

12.12.2002	Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld	296/2002
10.09.2002	Bankens uberettigede tilbageførsel af honoreret check efter udløb af forevisningsfrist	125/2002
14.02.2002	Sag om trassatbanks ansvar ved oplysning om dækning på kontramanderet check	350/2001
31.01.2002	Udsteder hæftede for tilbagekaldt check over for indløsende bank	292/2001